

Το αναρχοκομμουνιστικό κίνημα στην Υπερκαυκασία

Ίσως το πιο ισχυρό αναρχοκομμουνιστικό κίνημα στον κεντρικό Καύκασο υπήρξε στην πόλη Μπακού. Ο συνολικός αριθμός των αναρχικών κομμουνιστικών εργαζομένων στο Μπακού έφθασε τα 2.500 άτομα. Αποτέλεσαν ένα από τα πλέον σημαίνοντα πολιτικά ρεύματα του προλεταριάτου στα εργοστάσια.

Η εθνοτική σύνθεση των αναρχικών ήταν πολυποίκιλη, καθώς υπήρχαν Αρμένιοι, Ρώσοι, Εβραίοι, Αζέροι και εκπρόσωποι πολλών άλλων εθνοτήτων.

Εκτός από τις δύο κύριες αναρχικές οργανώσεις την "Αναρχία" και την "Διεθνή", υπήρχαν και άλλες μικρότερες αυτόνομες ομάδες, ιδίως οι αναρχικές ομάδες του Αζερμπαϊτζάν ("Kochi"). Οι αναρχικές αυτές ομάδες έδρασαν στο Μπακού στη Ρωσία, τα πρώτα 20 χρόνια του εικοστού αιώνα.

Οι αναρχικοί εργάζονταν σε μεγάλες επιχειρήσεις ή μικρά εργαστήρια, τα οποία προσπαθούσαν να βελτιώσουν την κατάστασή τους μέσα από ριζοσπαστικές μεθόδους (καθώς επίσης και με τον απώτερο στόχο της κοινωνικής μετατροπής). Δεν ήταν μόνο οι απεργίες, αλλά είχε σημειωθεί επίσης και μια ισχυρή εξέγερση, συμπεριλαμβανομένης της αυτοδιεύθυνσης των εργοστασίων και την τρομοκρατία ενάντια στην αστική τάξη. Στα εξωτερικά προάστια του Μπακού υπήρχαν εκατοντάδες πλατφόρμες πετρελαίου, καθώς το Αζερμπαϊτζάν ήταν ένα σημαντικό κέντρο παραγωγής πετρελαίου στη Ρωσία.

Εδώ, στις πιο φρικτές εργασίες απασχολούνταν δεκάδες χιλιάδες εργαζόμενους. Η εθνοτική τους σύνθεση ήταν αρκετά ποικίλη (Ιρανοί, Αρμένιοι, Ρώσοι, Αζέροι) και υπήρχαν εθνοτικές διαμάχες. Στις αρχές του εικοστού αιώνα σημειώθηκαν βίαιες συγκρούσεις μεταξύ των Αρμενίων και του Αζερμπαϊτζανών (όπως φαίνεται από τα τελευταία εκατό χρόνια από αυτή την άποψη, λίγα έχουν αλλάξει).

Οι αναρχικοί, που δραστηριοποιούνταν μέσα από τις δύο κύριες ομάδες "Αναρχία" και "Διεθνή" από την αρχή τόνισαν και αντανάκλυσαν τον διεθνή χαρακτήρα του κινήματος και εξέδωσαν μανιφέστα στην αρμενική και αζερική γλώσσα, προσπαθώντας να ενώσουν τους ανθρώπους όλων των εθνικοτήτων (αν και οι περισσότεροι εργαζόμενοι ήταν αναρχικοί, προφανώς ελεγχόμενοι από Αρμένιους).

Οι αναρχικοί δραστηριοποιούνταν στην περιοχή από το 1904, αλλά στην αρχή δεν ήσαν πολύ δημοφιλείς. Ωστόσο, η επιρροή τους αυξήθηκε εντυπωσιακά μετά τις σφαγές στην Αρμενία και το Αζερμπαϊτζάν στο 1905-1906. Αυτό διευκολύνθηκε από το ακόλουθο γεγονός.

Η κυβέρνηση διέθεσε 16 εκατομμύρια ρούβλια για να βοηθήσει τα θύματα της σφαγής αυτής μεταξύ των ανθρώπων. Οι παροχές καταβάλλονταν από τους βιομήχανους, οι οποίοι όμως αρνήθηκαν να αποζημιώσουν εκείνους τους εργαζόμενους που πλήγηκαν περισσότερο απ' όλους. Οι εργαζόμενοι κήρυξαν απεργία που διήρκεσε δύο μήνες. Παρά την μακρά αυτή απεργία, κατά την οποία οι αναρχικοί υποστήριξαν τους απεργούς

κατά της εκμετάλλευσης της αστικής τάξης, η μεσαία τάξη των μετόχων επαναστάτησε. Στη συνέχεια, οι αναρχικοί κατηγόρησαν την διευθύντρια του εργοστασίου Dolukhanova (πρώην υποπρόξενο της Βρετανίας). Και τα δύο γεγονότα προκάλεσαν τη συμπάθεια προς τους αναρχικούς μεταξύ του προλεταριάτου και έτσι οι μέτοχοι αναγκάστηκαν να υποχωρήσουν.

Ωστόσο, κατέστη σαφές ότι η Dolukhanova συνδεόταν με το Αρμενικό εθνικιστικό κόμμα Dashnaktsutyun και, προφανώς, χρηματοδοτούσε τις δραστηριότητές του. Το κόμμα αποφάσισε να πάρει εκδίκηση για τον αγώνα των εργατών και σκότωσαν τον ηγέτη των αναρχικών, Sarkis Keleshyan (ο οποίος με το ψευδώνυμο Sevuni έγραψε το βιβλίο "Ο αγώνας για την Αναρχία"). Στη συνέχεια, Αρμένιοι εθνικιστές δολοφόνησαν μερικούς ακόμα εργαζόμενους αναρχικούς οι οποίοι ήσαν αρκετά ενεργοί. Σε απάντηση, αναρχικοί δολοφόνησαν Αρμένιους εθνικιστές και έτσι εκτός από 11 εργαζόμενους αναρχικούς που δολοφονήθηκαν, υπήρξαν και 17 ακόμα θύματα-μέλη του Αρμενικού εθνικιστικού κόμματος. Στην κηδεία των αναρχικών πήραν μέρος χιλιάδες εργαζόμενους.

Στο μεταξύ, οι απεργίες και η δραστηριότητα των αναρχικών επεκτάθηκαν και στη Γεωργία και ειδικά στο Kutaisi, που ήταν η κύρια πόλη της δυτικής Γεωργίας, από την περίοδο 1905-1905. Αναρχικοί πυρήνες εμφανίστηκαν για πρώτη φορά στο εργοστάσιο Tobachnoug Piralova και στη μονάδα παραγωγής μεταλλικού νερού Logidze. Η ομάδα εκεί έφερε το όνομα "Κοινότητα", είχε δικά της εκτυπωτικά μηχανήματα (που τα είχε απαλλοτριώσει από ορισμένους ντόπιους αστούς) και παρήγαγε προπαγανδιστικό υλικό.

Το 1905 ξέσπασε η Επανάσταση στη Μόσχα η οποία είχε τον αντίκτυπό της και στην Γεωργία, όπου οι εργαζόμενοι κήρυξαν γενική απεργία που παρέλυσε τη βιομηχανία και τους σιδηροδρόμους, ενώ οι σιδηροδρομικοί σταθμοί κατελήφθησαν αντάρτες. Η αγροτιά υποστήριξε επίσης το κίνημα των πόλεων. Επαναστάτες χωρικοί άρπαξαν τα κτήματα των ιδιοκτητών, μέσω των ομάδων "samobrony sorzdavali", οι οποίες καθοδήγησαν τον ένοπλο αγώνα εναντίον των κυβερνητικών δυνάμεων του τσαρικού καθεστώτος. Όλη η Γεωργία κατελήφθη από τους αγρότες και κηρύχθηκε αυτοδιεύθυνση: οι εργαζόμενους πήραν την τύχη τους στα χέρια τους.

Οι αναρχικοί συμμετείχαν ενεργά στις διαδικασίες αυτές, ειδικά στο Kutaisi, όπου έπαιξαν σημαντικό ρόλο στην οργάνωση της εξέγερσης και τη συγκρότηση δυνάμεων αυτοάμυνας του προλεταριάτου - τις "Κόκκινες Εκατονταρχίες".

Το τσαρικό καθεστώς έστειλε στην περιοχή στρατεύματα υπό τον στρατηγό Alikhanov (ο οποίος αργότερα εκτελέστηκε από τους επαναστάτες) αρχίζοντας την αντίδραση. Τελικά η εξέγερση ηττήθηκε και τα τσαρικά στρατεύματα συμπεριφέρθηκαν σαν "βαζιβουζούκοι" (τουρκικά στρατεύματα εφόδου) στη Μικρά Ασία κατά τη διάρκεια των σφαγών κατά των Αρμενίων. Έκαψαν ολόκληρα χωριά, βίασαν γυναίκες, λεηλάτησαν και εκτέλεσαν αντάρτες. Η αντίδραση αυτή παρέλυσε προσωρινά από την αναρχική κομμουνιστική Γεωργία.

Εκείνη την εποχή η επιρροή του αναρχισμού άρχισε να αναπτύσσεται και να εξαπλώνεται στην Τιφλίδα, το Βατούμ και το Γκρόζνι (στα κοιτάσματα πετρελαίου). Στην ανατολική

Γεωργία στο χωριό Gulgule, μερικοί αγρότες κάτω από την επιρροή της αναρχικής προπαγάνδας και κάποιοι μικροί ιδιοκτήτες αποφάσισαν να επιστρέψουν στην γη, κατέστρεψαν τις περιφράξεις και τα όρια που χώριζαν τα χωράφια και τα αμπέλια, κατέλυσαν τις Αρχές της υπαίθρου και κολεκτιβοποίησαν μπαρ και αρτοποιεία της πόλης, αποκτώντας τον αναγκαίο εξοπλισμό για συλλογική καλλιέργεια της γης.

Όμως, μεταξύ των μελών της κοινότητας και της αστικής τάξης της υπαίθρου, προέκυψε μια διαμάχη. Οι ιδιοκτήτες είχαν σκοτώσει ένα μέλος της "Κοινότητας", και σε απάντηση με πρωτοβουλία της "Κοινότητας" άρχισε ένα συνολικό μποϋκοτάζ εναντίον των κουλάκων. Η διαδικασία αυτή διήρκεσε περίπου εννέα μήνες μέχρι που η κυβέρνηση την κατέστρεψε. Οι οργανωτές φυλακίστηκαν, και τα σπίτια τους μετατράπηκαν σε στρατώνες Κοζάκων.

Ωστόσο, η ύπαρξη της επιτυχημένης αυτής Κοινότητας έκανε μεγάλη εντύπωση στους χωρικούς της περιοχής. Εάν στο Kutaisi το αναρχοκομμουνιστικό κίνημα δημιουργήθηκε περισσότερο από εργαζόμενους, στην Τιφλίδα οι περισσότεροι συμμετέχοντες ήταν φοιτητές. Πάντως, στα περίχωρα της Τιφλίδας δημιουργήθηκε, επίσης, μια μεγάλη αγροτική αναρχική οργάνωση, που αποτελείτο από αγρότες. Οι αναρχικοί στην Τιφλίδα έκαναν ακόμα μια πολύ αποτελεσματική προπαγάνδα. Έγιναν απαλλοτριώσεις σε βάρος της αστικής τάξης και με τα χρήματα αγοράστηκε ένα πιεστήριο και έτσι κυκλοφόρησε η εφημερίδα "Musha" ("Εργασία"), με εκδότη τον αναρχοκομμουνιστή Shalva Gogel.

Επίσης, εκδόθηκε το θεωρητικό περιοδικό "Nabat" ("Συναγερμός") που κυκλοφορούσε τακτικά, και πολυάριθμα φυλλάδια περιγράφοντας τις κοινωνικές θεωρίες, τις φιλοσοφικές και οικονομικές ιδέες των αναρχικών. Στην Τιφλίδα κυκλοφόρησε η "Свобода" ("Ελευθερία") από μια επιτροπή αναρχικών ομάδων.

Έγραφαν: "Εμείς, οι αναρχικοί ελπίζουμε ότι ο συσσωρευμένος πλούτος ανήκει σε όλους τους ανθρώπους ... Το δικαίωμα ιδιοκτησίας θα πρέπει να καταργηθεί, επίσης, η Πολιτειακή Κυβέρνηση και οι νόμοι ... Η ευτυχία και η ευημερία όλων πρέπει να επιτευχθεί με την εθελοντική συμφωνία των ελεύθερων ανθρώπων μέσω των αρχών του κομμουνισμού ... Εμείς, οι αναρχικοί, αντιτασσόμαστε σθεναρά στο ότι οι άνθρωποι ελέγχονται από τους εκλεγμένους αντιπροσώπους οι οποίοι δεν κάνουν τίποτα από το να μιλούν στο Κοινοβούλιο, καλώντας σας να πολεμήσετε για την ευημερία του λαού, για να μην συγκεντρώσουν όλοι αυτοί την εξουσία στα χέρια, για χάρη ενός μικρού κόμματος και των συμφερόντων, ενώ οι άνθρωποι εξακολουθούν να πεθαίνουν από την πείνα, άρρωστοι και αδύναμοι ...".

Ένα ιδιαίτερο χαρακτηριστικό των αναρχικών ήταν οι πολεμικές επιχειρήσεις κατά των Αρχών. Σε αντίθεση με τους πολιτικούς τρομοκράτες που επιδίωκαν να δολοφονήσουν μόνο το βασιλιά, οι αναρχικοί πραγματοποιούσαν επαναστατική δραστηριότητα, κυρίως ενάντια στην αστική τάξη και των διευθυντών εργοστασίων, που θεωρούνταν ένοχοι για τη βάνουση εκμετάλλευση σε βάρος των εργαζομένων, αν και δεν ήταν πολύ αυστηροί στις επιθέσεις τους ενάντια σε μέλη των μονάδων κρατικής καταστολής. Όταν η αστυνομία άρχισε να αναζητά όπλα και άλλα παρόμοια, υπήρξε μια έκρηξη σε ένα σπίτι, με αποτέλεσμα να σκοτωθούν μερικοί χωροφύλακες και να τραυματιστούν άλλοι. Στην

Τιφλίδα οι στρατιωτικού τύπου επιχειρήσεις των αναρχικών αφορούσαν κυρίως απαλλοτριώσεις, οι οποίες γίνονταν σε συνεργασία με ακτιβιστές οι οποίοι βρίσκονταν (τότε) κοντά στον αναρχισμό, όπως οι Κοινωνικοί Φεντεραλιστές. Μια από τις μεγάλες αυτές απαλλοτριώσεις έγινε σε περιοχή της επαρχίας Tiflitskoy Dusheti τον Οκτώβριο του 1907, και απέφερε στους επαναστάτες το ποσόν των 250.000 ρουβλίων (πολλά χρήματα εκείνη την εποχή).

Πιθανώς, η αδυναμία του αναρχικού κινήματος στη Γεωργία την εποχή εκείνη ήταν η έλλειψη μιας οργανωμένης δομής. Εν ολίγοις στη Ρωσία, στις αρχές του 20ού αιώνα, υπήρχαν πολλά σημαντικά κέντρα εξάπλωσης των αναρχοκομμουνιστικών ιδεών: Bialystok, Μπακού, Kutaisi και τμήματα της Σιβηρίας. Οι περισσότεροι αναρχικοί ήσαν νέοι εργαζόμενοι που πάλευαν ενάντια στην εκμετάλλευση των αστών (10 έως 18 ώρες εργασία την ημέρα, για ένα ξεροκόμματο και χωρίς βασικές κοινωνικές εγγυήσεις για την κοινωνική πρόνοια), συν την κυβερνητική τρομοκρατία.

Σε συνθήκες φτώχειας και η συνεχούς ταπείνωσης στην καθημερινή ζωή, καθώς και σε συνθήκες βάρβαρης καταστολής, η τσαρική κυβέρνηση απαντούσε με τη βία σε οποιαδήποτε προσπάθεια των εργαζομένων για την προστασία των συμφερόντων τους, και έτσι τα σαμποτάζ και οι μαχητικές δραστηριότητες ήταν συχνά ο μόνος τρόπος να δοθεί μια κατάλληλη απάντηση στη βία. Με κυρίως προλεταριακή σύνθεση, το αναρχικό κομμουνιστικό αντάρτικο κίνημα ήταν στην πραγματικότητα απόρροια ενός υπερήφανου λαού που υπερηφανευόταν για το ότι δεν ήθελε να είναι ένας πράος μισθωτός σκλάβος υπό το μαστίγιο του κυρίου του.

Ελληνική μετάφραση: Ούτε Θεός-Ο΄θυτε Αφέντης”, Μελβούρνη, Δεκέμβρης 2015.

Από αριστερά, όρθιοι: Sandro Gabunia, Sh. Gogel, Varlam Cherkezishvili. Καθιστοί: Archil Straume, Michael (Mihako) Tsereteli. Στο κέντρο: G. Dekanozishvili. (Photo: David Ermakov)

Related Link: <http://rkas.org.ua/forum/viewtopic.php?f=6&t=97>